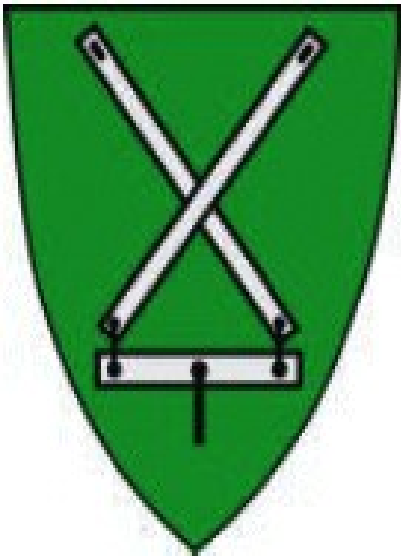

Nr. 2-2023

Nannestad Historielag

MEDLEMSNYTT
SKOKLA

Flagg på Leiravoll

Foto: Inger Bjørndal Foss

Lederen

Vi har kommet til mai, og etter en vinter som flere er enig om føltes lang er det endelig skikkelig vår og bedre temperaturer i sikte. Nannestad kommune inviterte til 8. mai feiring med flaggheising og «sofaprat» med Kåre Syltevik og Bosse Tangen. Samt frokost, kake og omvisning i det nye

kommunehuset.

Årsmøte ble gjennomført 23. mars, og styret ble konstituert på styremøte 13. april. Vi ønsker nye tillitsvalgte velkommen og takker de som har stått på for historielaget og går ut av sine verv.

Det er travle tider i historielaget. Det må ryddes ut av rommet historielaget og museet har disponert i kjelleren i Granåsgården, og vi har trangt med plass og må rydde flere steder i museet. Handlingens menn gjør en kjempejobb med flytting og hjelper også biblioteket med flyttingen.

Prosjektet Digitalhistoriske vandringsspill på Romerike er under arbeid. Dette er styrt av Romerike Historielag. I Nannestad er Villy i full gang med å utvikle det første spillet, som blir en vandring i Midtbygda. Spillet skal lanseres i september i forbindelse med Kulturminnedagene.

I mai og juni fortsetter vi med kulturvandringene. 3. juni blir det som tradisjonen tilsier Skoklefall-samling på Sør-Kringler. Under Nannestad-festivalen vil vi være til stede i museet.

Jeg minner om at et satsingsområde for historielaget er å dokumentere Nannestads historie og gjøre gamle bilder tilgjengelig, vi har nå en god del bilder i Bildealbumet på hjemmesiden vår. Vi trenger også flere artikler på Lokalhistoriewiki, det er mye historie å ta av! Ta gjerne kontakt om du har spesielle temaer du er interessert i og ønsker at vi skal gå mer inn på.

Jeg benytter anledningen til å ønske dere en god vår og sommer, og håper vi ser mange av dere på arrangementene framover.

Berit

På bildet: Bosse Tangen og Kåre Syltevik. Foto: Magnar Haraldsen

Berit Schei Hagen	Leder	beritsch.hagen@gmail.com	tlf. 905 84 717
Villy Ruud	Nestleder	vi-ruu@online.no	tlf. 911 68 671
Cato Sand	Kasserer	c-sand@online.no	tlf. 615 38 967
Roy Carlsen	Sekretær	rocarls@online.no	tlf. 928 93 712
Svein Åge Nygård	Styremedlem	sva-nyga@online.no	tlf. 906 14 874
Svein Monsen	Web	sveinmm@gmail.com	tlf. 905 52 747

Vararepresentanter: Ola Habbestad – Kari Bakken – Carl Harald Holter

Skokla-redaksjonen:

Villy Ruud	vi-ruu@online.no	tlf. 911 68 671
Unni Breen Vinge	un-b-vi@online.no	tlf. 971 71 700
Inger Bjørndal Foss, redaktør	ingerfo@gmail.com	tlf. 922 34 585

Følg oss på vår hjemmeside: <http://nannestadhistorielag.lag247.no/>
og på Facebook, Nannestad Historielag

Årsmøte 2023

Torsdag 23.mars var det tid for årsmøte i Historielaget. Det var godt frammøte på årsmøtet. Årsberetning og regnskap ble godkjent, og økning av kontingenten til kr. 350 ble vedtatt. Valgforslagene ble applaudert. av årsmøtet.

Inger Bjørndal Foss og Solveig Ruud Korsmoe gikk ut av styret og Odd Erik Vollaug gikk ut av valgkomiteen mens Svein Monsen og Egil Røtterud avslutter arbeidet i arrangements-komiteen. De som var til stede fikk sine velfortjente blomster på møtet.

Etter årsmøtesakene viste Ole Johan Røtterud gamle bilder fra Bygdespeilet. Temaet var I Robs fotspor på kryss og tvers i Nannestad, del 2. Det ble livlig samtale, og mange gode forslag på hvem som var avbildet på de forskjellige fotografiene. Vi ønsker oss del 3 neste år!

Nannestad Historielags styre 2023.

På årsmøtet 23. mars 2023 ble valg gjennomført. På styremøte 13. april 2023 ble styret ble konstituert med følgende roller:

Leder	Berit Schei Hagen	(valgt som leder for 1 år)
Nestleder	Villy Ruud	(ikke på valg i år)
Kasserer	Cato Sand	(ikke på valg i år)

Sekretær Roy Carlsen (valgt for 2 år)
Styremedlem Svein Åge Nygård (valgt for 1 år)

Varamedlemmer til styret:

Kari Bakken (valgt for 1 år)
Ola Habberstad (valgt for 2 år)
Carl Harald Holter (valgt for 2 år)

I styret for Nannestad Bygdemuseum er historielaget representert ved Roy Carlsen, Svein Åge Nygård og Berit Schei Hagen. Svein Monsen fortsetter som Web-ansvarlig.

Nye tillitsvalgte 2023

Nye i Arrangementskomiteen er Hans Holmgrunn, Anne Lise Vollaug og Oddbjørg Myhre. Ny i valgkomiteen er Marianne Aas.

Vi ønsker alle nye tillitsvalgte velkommen!

Medlemsmøte 27. april: Landskap i endring

Denne gangen hadde vi besøk av Oskar Pushmann. Oskar Puschmann er landskapsgeograf og seniorrådgiver ved Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO). Han har gjennom flere år refotografert historiske landskapsfoto, fra Axel Lindahl på 1880-tallet via en rekke andre fotografer helt opp til vår egen tid. På denne måten bidrar Puschmann til kunnskap om konsekvensene av gjengroing, utbygging og modernisering – og om verdien av landskaps- og bygningsvern der hvor man faktisk setter inn tiltak og ressurser.

Oskar er vokst opp på Gardermoen, et område hvor det er svært store endringer fra bilder tatt på 1970- tallet og fram til i dag. Fra Nannestad hadde han en del bilder fra landskapsvernområdet i Øya.

Alle deltakerne satt som trollbundet av Oskars fantastiske bilder og foredrag – dette var en opplevelse!

Tekst: Berit Schei Hagen

Bilde 1. Oskar Pushmann. Foto: Lars Dalen – NIBIO

Bilde 2. Svein Åge Nygård takker Oskar for foredraget. Foto: Svein Monsen

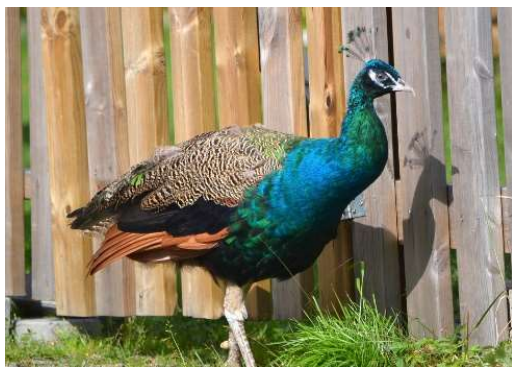

Hjembygdens bakker blide..... Del 3, Av Elisabeth Christie

På en gård står mennesker og dyr på en egen måte i kontakt med hverandre, alle hører sammen som en stor familie – både dyrene og naturen er en del av menneskenes liv. Den 10.juni var f.eks. hvert år en like betydningsfull dag for oss barn som for alle de rautende kuene på fjøset. Det var «slippdag», kuene skulle slippes, og i den anledning fikk vi fri fra skolen. Yre, stivbente og hjelpeløse tumlet kuer og kalver ut på gårds-plassen, hvor de skulle løpe av seg den første rusen før vi jaget dem ned i «hagan». Det var et lurveleven og en stor begivenhet både for dyr og mennesker.

Omringet av alle husene var gårds-plassen fra morgen til aften året rundt sentrum for prestegårdens travle menneske- og dyreliv. Hovedbygningen dominerende øverst på bakken var det eneste hvitmalte hus på gården, alle uthusene var rødmalte, som det seg hør og bør på et østlandstun. Stabburet hadde matklokken på taket, og å få lov til å ringe inn til måltidene var en stor begunstigelse. Det krevdes nemlig en egen teknikk for å få til de tre ganger tre slagene, og det var med en uhyre stolt følelse man skred ned trappen etter endt verk. Hver klokke i bygden hadde sin egen klang – noen var høye og vennlige i røsten, andre dype og strenge – og fra vi var ganske små kjente vi alle disse «stemmene» fra hverandre: Løken, Holter, Brustad, Edset, osv.

Av hensyn til brannfaren lå smien nede ved dammen, et stykke fra de andre husene. Hver gård hadde sin egen smie, hvor hesteko ble smidd og reparert og hestene skodd etter at hovene var omhyggelig tilskåret og filt, og hvor gårdens jernredskaper ble formet over den glødende essen. På kolde vinteraftener fulgte det en lun hygge med å være tilskuer til alt som foregikk i smien ved varmen og skinnet fra de glødende kullene. Mellom alle disse husene: hovedbygning, drengestue, vedskjul (hvor engler dalte ned i skjul), vognskjul, låvebygning med stall, fjøs, «hestevandring», grisehus og gjødselkjeller, hønsehus, stabbur og smie,

lå gårds-plassen som en felles dagligstue med livlig trafikk av mennesker og dyr fra morgen til kveld: hester og kuer ut og inn av stall og fjøs, sparkende, kaklende høner med sine kyllingflokker i hælen, påfuglen som stolt viste seg i all sin prakt med oppslått hale, katten som solte seg på stabburtrappen, barn lekende i sandkassen ved flaggstangen, budeien

med melkespann mellom kjøkken og fjøs, piker og gutter med fat og bøtter, og hester som gresset fredelig i middagshvilen, mens de nød å velte seg med alle fire ben i været og være kvitt seletøyet for en kort stund. Et helt lite samfunn levde sitt daglige liv på denne fredede plett, mens lerken jublet og solen skinte over det hele, og lukten av nyslått høy kom mot oss fra de fullstappede høylåss som rullet over låvebroen. – Her spilte vi krocket, fjærball og keglespill i de lange, lyse -, og her kom søndagskolen på sin årlige sommertur. Barn med foreldre kom med sine matpakker – tomme støvle-esker fylt med smørbrød med hårdkokte egg med ansjos over, vafler med smør og sukker på, og tomme ølflasker med melk. Alle matpakkene ble stablet opp på stabburstrappen, som samtidig var fars talerstol, og så varte det ikke lenge før leken var i gang med «høk og due», «slå på ring» og «siste par ut». Alt ved juletider begynte vi å be i aftenbønnen om godvær for denne dagen.

Det var fast regel at vi sommeraftenene litt før solnedgang samlet oss på trappen med utsikt mot kirken og sang vår aftensalme: «Nu solen går ned og aftenen breder på jorden sin fred», alle fire versene, mens solen sank bak åsryggen like vest for kirketårnet. Far, som var så fylt av glede over livet og av takknemlighet for alt livet hadde gitt ham, stemte særlig sterkt i når vi begynte på annet vers: «Ha takk for i dag, Gud Fader i himmelen som fremmet min sak». – Om vinteren ble dagen avsluttet med andakt ved aftensbordet. Pikene kom inn fra kjøkkenet og fant sine faste plasser ved kjøkkendøren, mens far leste en kort andakt fra Johannes Johnsons andaktsbok, det var andakter som vi barna også forsto. Verre var det med de lange uforståelige prekenene av Klaveness og J.J. Jansen som mor leste de formiddagene far hadde gudstjeneste i en av de andre kirkene og det var messefall i Holter. Mor leste side opp og side ned, vi syntes disse prekenene liksom aldri ville ende, og ikke forsto vi noe av dem heller. Nei, da var søndagskolen bedre.

I alle år holdt mor søndagsskole i kirken etter gudstjenesten. Alle barna som ikke hadde for lang vei til kirken, gikk på søndagsskolen til de begynte «for presten». Straks etter konfirmasjonen begynte de så i ungdomsforeningen hvor de gikk til de giftet seg. De som ikke ble gift, var medlemmer i ungdomsforeningen til de var gamle mennesker.

Søndagen hadde sin egen sjarm og var deilig og fredelig og uten skole og lekser. Fra tidlig om morgenen hvilte søndagsfreden over bygden – kirkeklokkene ringte den inn. Det var som mennesker og dyr, ja hele naturen, fikk et eget søndagspreg. «Kara» som gikk i skjorteermene og med hendene i lommen som tegn på at det var helg, og konene hadde hvite forklær i stedet for blå. Far heiste flagg tidlig om morgenen, vi fikk søndagsklær på og smørbrød til frokost i stedet for havregrøt – det lå høytidsstemning i luften. Far gikk alltid til kirken iført presteskrud, og mor

og vi barn fulgt, men i passende avstand, for far skulle ikke forstyrres. Når far kom så nær kirken at ringeren kunne se ham fra tårnet, ble det «ringt for presten». Da tok far av seg den sorte hatten, og gikk med den i hånden resten av veien. I kirken satt kvinnen til venstre, men om vinteren satte mor seg på mannssiden for å komme i nærheten av ovnen, og det syntes vi var gruelig flaut. Når kirketjeneren under siste vers av salmen før prekenen kom inn og la noen svære

bjerkekubber i ovnen, ble det deilig og varmt en liten stund, men snart var det like koldt igjen. Vi fordrev tiden med å sitte og se på flammene gjennom de store sprekke i den rustne ovnen, og bevege tærne inne i støvlene for å holde oss varme på føttene. –

Barnedåpen var en del av selve gudstjenesten, en viktig del, som kastet glans og høytid over søndagen. At kirketjeneren måtte hente dåpsvann fra nærmeste gård, brakte et spenningsmoment inn: Mon han kom tidsnok tilbake til dåpen skulle begynne? I sin fineste puss kom dåpsfølget under første vers av dåpssalmen langsomt skridende opp midtgangen med alles øyne festet på seg. Jeg syntes dette var så høytidelig at det var rart at far ikke hadde innført at vi alle skulle reise oss – far som «innførte» så meget. Mens dåpsbarnet ble båret frem til døpefonten, stillet de mannlige faddere seg ved benkene på mannssiden, mens de kvinnelige tok plass ved benkene til venstre.

Fars prekener var enkle, virkelighetsnære og menneskelige. Han var mer medmenneske og sjelesørger enn teolog. I sine prekener brukte han ofte personlige opplevelser fra sine reiser i Det Hellige Land og eksempler fra bøndernes eget hverdagsliv, og derved fikk han god kontakt med tilhørerne. Han hadde en lykkelig evne til å komme i kontakt med sine medmennesker, høy som lav, og ovenfor alle var han alltid den samme, alltid seg selv. Som sjelesørger hadde han fått en sjelden nådegave.

Blant hans lærere i studietiden var det professor Frederik Petersen som hadde betydd mest for ham. Hans forelesninger hadde gjort et uutslettelig inntrykk. En annen som også ofte ble sitert hjemme var, var professor Pontus Wikner, hvis «Livsfrågor» og «Vittra skrifter» ble lest høyt og diskutert – sikkert i mange flere hjem enn vårt på den tid. Så dyp var våre foreldres takknemlighet mot denne sterke og fine personlighet at de flere år etter Wikners død reiset til Uppsala for å legge blomster på hans grav.

Vi fulgte ofte med far på hans kjøreturer gjennom det langstrakte distrikt fra Holter i syd til Stensgård ved Hurdalssjøen i nord. Det lille kapellet som ligger idyllisk til ved sydenden av sjøen, hadde far satt seg i spissen for å få oppført omkring århundreskiftet, og i 1902 ble det innviet av biskop Bang. Det tok timer å kjøre dit med hest, bakke opp og bakke ned. Særlig var det tungt for hesten i sommervarmen når hjulene boret seg ned i grus og leire. Ble det for ille, stanset hesten og så seg tilbake, det var tegn på at nu ville den gjerne at vi skulle gå ut av vognen og gå ved siden av. Og vi trasket gjerne i den dype sanden for å lette hesten;

den var jo vår kjære, trofaste venn, et ganske uunnværlig familiemedlem, og ble også behandlet derefter. Et lyspunkt på de lange, varme turene var vanntroene som hørte med i landskapet den gang – der fikk hesten drikke seg utørst, og vi barn fylte våre små hule hender med rislende kaldt vann som vi begjærlig slurpet i oss og badet ansiktet i. – Meget av sin tid brukte far på disse landeveiene, som mer var et møtested enn en samferdselsåre. Han stoppet og snakket med alle han traff, ofte bød ham dem skyss, og mange har fått hjelp i en eller annen form på disse kjøreturene, – noen med noen kroner til mat, andre med trøst og råd i vanskelige spørsmål. Den gangen hadde presten tid til å gi seg tid.

«Kontortiden» varte hele døgnet – å være prest er å være alles tjener til alle tider. Det var presten man henvendte seg til når noe sto på, enten det var åndelige eller timelige ting. Det falt så lett å «ringe etter presten», for han kom når som helst på døgnet, enten det var mennesker eller dyr som trengte hjelp. Både doktor og dyrlege bodde langt vekk, dessuten skulle de jo ha betaling, men presten var gratis. Mor protesterte av og til mot denne fars virksomhet som «altnuligmann», særlig husker jeg et oppgjør mellom dem da vi en søndag med mange gjester måtte vente i flere timer på far med middagen. En kone var kommet inn i sakristiet etter gudstjenesten og hadde bedt presten trekke en tann som var så vond. Og ute på kirkebakken sto en mann og ventet på å få presten med seg hjem for å se på en hest som hadde brukket benet.

Fra boken Prestegårdsliv, Minner fra norske prestegårder
Tredje samling, Redigert av Elisabeth Christie
Gyldendal Norske Forlag 1976

Foto: Inger Bjørndal Foss

Leker

Snart 17.mai og tid for litt tradisjonelle leker som melkespannkasting og sekkeløp. Da er det tid for å tenke litt tilbake på det vi lekte i oppveksten for «et par år siden». Vi lagde barkebåter, seljefløyter og konglekuer.

Bestefaren min lagde vannhjul til oss i en liten bekk i hjørnet av eiendommen. Det var stor stas. Hule stengler fra kvann eller løpstikke var fine til å blåse erner med, og så brukte vi småmynter og kastet på stikka. Knutemor, sisten, boksen går og siste par ut var populært

Vi festet pappbiter i sykkelhjulene for å få tøff lyd på sykkelene. Bakhjulet kunne også pyntes med innkjøpt netting i forskjellige farger og mønstre. I gamle dager hadde syklene også ringeklokke som vi faktisk brukte. Ikke så dumt når vi skulle passere en fotgjenger.

Det hendte vi satt i veikanten og skrev ned bilnumrene på bilene som kjørte forbi. Var det en utenlandsk bil var det ganske spennende og de som så den kunne skryte litt av det til mindre heldige venner.

Kaleidoskop var spennende, med perler i bunnen som lagde fine mønstre når vi vred på bunnstykket. Både kaleidoskop og mye annet finnes i butikkene ennå, men er nok ikke så fengslende som da vi var unge. Nå er det mye som er mer spennende.

Vi klippte ut papirdukker fra ukebladene og tegnet nye klær til dem. De fikk mange ballkjoler, jeg kan ikke huske de hadde så mange klær til «daglig bruk». Det kunne bli store samlinger av glansbilder og de med glitter var særlig ettertraktet. Så samlet vi på servietter. De små og fine kaffe-serviettene var særlig godt likt, og fine å bytte med.

Noe som har endret seg i løpet av årene er de sjarmerende lykketrollene. Jeg fant igjen mitt troll fra begynnelsen av 1960 årene, og kunne sammenligne det med et fra 1990 årene. Det ser ut til at lykketrollene har blitt mindre trollete med årene.

Tekst og foto: Inger Bjørndal Foss

Krig

Av Knut Melby

Jeg fikk det meste av tenårene ødelagt av krigen. Vi regnet med at krigen ikke skulle vare lenge, i og med at både England, USA og Frankrike var en alliert stormakt som ville knekke Tyskland ganske fort, men det lot seg ikke gjøre. Hitler hadde forberedt seg godt. Han mente at med en lynkrig skulle han ta hele Europa ganske fort. Nå ble det heldigvis ikke slik. Da han angrep Russland og trodde det skulle la seg gjøre å vinne over dem, da forregnet han seg stort. Hitler kom så nær Moskva at befolkningen hørte skyting fra slagmarken. Nærmere kom han ikke. Da ble vinteren for hard og motstanden for sterk. Av de tusen og atter tusener tyskere som hadde marsjert inn i Russland og måtte gjøre vendereis, ble det ikke mange igjen. De fleste omkom i Russland. Dette ble Hitlers bane. Fra den tid ble slagkraften svekket. Han holdt det gående lenge enda, men det var retrett det meste.

1939 – 40 blir aldri glemt. Jeg husker godt tyskerne med Hitler som fører gikk inn i Polen. Den såkalte korridoren som Hitler mente tilhørte Tyskland fra gammelt av. En unnskyldning som han anførte for å sette i gang krig for å erobre Europa. Dette var i september -39. Jeg tror det var en fredag. England sendte en note og statsminister Eden reiste til Tyskland for om mulig å stanse Hitlers ville planer. Det ble inngått forlik og enighet om at Hitler ikke skulle gå inn i Polen og Østerrike. Det varte bare en stakkert stund, så unnskyldte han seg med at han måtte forsvare seg, og at det da var nødvendig å marsjere østover og inn i Polen. England svarte med å sende en note til Hitler om at hvis han ikke forandret disse planene innen et visst klokkeslett, ville England erklære Tyskland krig. Hitler aktet ikke på dette og gjennomførte sine planer og gikk inn i Polen.

Jeg husker godt den søndagen som ultimatumet gikk ut og England erklærte Tyskland krig. Alle forsto at dette var begynnelsen på den andre verdenskrigen. Det var ingen som forsto hva en krig var for noe. Lite ante vi jo at våren 1940 var det vår tur. Vi skjønnte bare at dette ville bli forferdelig. Det ble det også. Det ble en mørk vinter. Tyskerne seiret overalt med sin lynkrig, og Hitler jublet og trodde at nå var det ingen vei tilbake. Europa lå for hans føtter. Ingen kunne stå imot.

Så kom våren 1940. Jeg husker hvor spent det var. Vi fulgte godt med på nyheter i radio og aviser. Så meldte britiske kringkasting at England hadde minelagt utenfor Oslofjorden og i Østersjøen. Vi forsto at krigen kom nærmere vårt land. Om kvelden 8.april ble det meldt i radio at det

var observert krigsfartøy på vei nordover Skagerak. Jeg husker så godt far sa: "Det kan kanskje være siste natten vi ligger i et fritt land." Vi håpet spådommen ikke skulle gå i oppfyllelse, men dessverre, slik ble det.

Da vi våknet morgenen 9.april, var det melding i radio at tyskerne hadde gått i land i Oslo og mange steder langs kysten. Vi var i krig med Tyskland. Mobilisering ble satt i gang med en gang. Det var jo altfor sent. Dessuten var jo det norske forsvaret ingen ting å regne for. Dessuten var det masse sabotasje fra befall i den norske hær. Det ble bare rot. Det var få som fikk krigsutstyr utlevert pga. sabotasjen fra nazister innen forsvaret.

Det var en håpløs situasjon, men nordmenn ville forsvare landet, så det foregikk mobilisering på lokalt plan. Disse ble da transportert til sentrale steder langs riksveger og jernbaner. Nordmennene gjorde en kjempejobb og fikk stoppet tyskerne mange steder slik at de ble forsinket i sine oppdrag. Jeg tenker da på Konge og regjering som fikk kommet

seg ut av landet ved å dra nordover til Hamar og mot Elverum og til Sverige. Takket være at Blücher ble senket i Oslofjorden på veg inn med tyskere som hadde ordre om å arrestere norsk myndighet og overta styret i Norge. Dette ble forpurret ved at tyskerne druknet i Oslofjorden.

Jeg var for ung til å delta i krigen, men jeg var med på frivillig basis, og transporterte soldater og materiell. Jeg glemmer ikke når vi fikk se de første tyske fly komme inn over Gardermoen fra Oslo. De bombet på Gardermoen og Kjeller. Vi sto og så på at bombene falt på Gardermoen. Vi så det godt fra hjemmet mitt på Melby. Det lå høyt med fri utsikt østover mot flyplassen. Vi så røyken som veltet opp etter som bombene falt. Det var noe av krigens redsler.

Det ble en stund før vi merket tyske soldater i Nannestad. Etter en tid ble et jorde på Laache gård okkupert til luftvernartilleri for vern av Gardermoen. Luftvern batteriet ble plassert på jordet rett ut for Nannestad meieri. Her ble kanoner gravd ned i jorda, og skyttergraver gravd ut med løpeganger over hele jordet. Det var en ca. 200 – 300 mann stasjonert der. En del av disse trasket jo rundt i bygda på frivakter. Vi måtte lære oss å omgå disse daglig. Dette var alle lite glade i, men det var ingen annen måte å gjøre det på.

Det ble satt i gang utbygging på Gardermoen i stor stil. Her var det behov for arbeidskraft av alle slag. Her lokket tyskerne med store lønninger. Dette var jo fristende for folk som kanskje ikke var vant med slik fortjeneste på langt nær. Mye arbeide stoppet opp på grunn av krigen, så det ble en del arbeidsledighet. Matrasjonene ble mindre og mindre ettersom tiden gikk. Det ble jo omsatt noe mat på svartebørsen til atskillige høyere priser. Derfor ble behovet for penger større enn vanlig. Derfor havnet en del arbeidskraft på Gardermoen hos tyskerne. Dette var jo lite populært. Være med å bygge for fienden når Norge var i krig med disse.

Det er vanskelig å dømme i dette. Tyskerne kommanderte jo ut folk til alt mulig, så om ikke folk hadde arbeidet frivillig hadde vel arbeidskraft blitt skaffet tilveie på andre måter. I ettertid når man tenker i andre baner, kan slike ting virke skremmende, men det var meget vanskelig å holde sin stilen. Når en tenker på alle nordmenn som ble sympatisører for tyskerne og Nasjonal Samling, da stopper tanken. Kan det gå an? Nordmenn blir dømt til døden og henrettet i flokk. Jeg tenker på Trandumskogen hvor det var mange norske og utenlandske skutt og stupte i en fellesgrav.

Jeg var med i hjemmestyrkene under krigen. Da krigen var slutt så måtte vi blant annet være med å stå vakt ved gravene når NS-folk måtte grave opp igjen gravene, hvor de som ble skutt ble gravd ned. Nazistene ble

hentet inn fra bygdene og kjørt til Trandumskogen for å se hva som hadde foregått under krigen, og være med og grave. Det var en mektig og sterk opplevelse. Noe man aldri glemmer. Jeg håper inderlig at ingen andre glemmer heller.

Vi hadde andre tider under krigen. Vi kunne ikke si hva vi ville. All presse ble kontrollert. Radioen ble beslaglagt. Vi måtte levere disse hos lensmannen. Grunnen var at ingen måtte høre på den frie presse og kringkasting som ble sendt fra London av vår frie regjering. Det var jo noen som hadde to radioer og leverte bare den ene. Disse radioene ble gjemt vekk på de forunderligste steder. Gjerne i uthus som stall og fjøs eller andre plasser hvor tyskerne vanskelig kunne finne dem. Disse radioene ble kjent blant noen som var med i motstandsbevegelsen, eller hjemme-styrkene som de ble kalt. Jeg var med i dette arbeidet. Jeg var med i sanitetskorpsset. Jeg var hos doktor Habberstad sammen med min bror og noen flere og lærte førstehjelp. Av og til måtte jeg være med i

annet forsvarsarbeide. Blant annet måtte jeg være med når det kom våpenslipp fra England. Det kom da en kodemelding som vi visste hva betydde. Det kom jo stadig slike kodemeldinger, men vi var alltid klar over hvem som var til oss.

Jeg husker spesielt god en melding som kom en kveld siste dagene av september 1944. Da kom det en melding som lød slik: "Kaffen koker på hundre grader." Vi var klar over at det snart ville komme et slipp på åsen mellom Hadeland og Nannestad. Når denne meldingen kom, visste vi når slippet kom og hvor det kom. Det var avtalt lang tid i forveien hva meldingen betød. Slippet kom som avtalt på åsen mellom Hadeland og Maura. De engelske flyene kom i lav høyde innover åsen. Dette ble registrert av tyskerne på Gardermoen og luftvernkanonene på Gardermoen spilte opp. Det var en mørk høstnatt, men himmelen ble helt opplyst av granatekspløsjoner.

Om morgenen etter satte tyskerne i gang razzia i hvert eneste hus i Nannestad for om mulig å finne noe av det som var sluppet ned fra de engelske flyene. Det var allerede kjørt ned en del av våpen fra slippet sammen med ammunisjon. Dette ble lagt inn i noen revebur på en revefarm like ved Rustad sag på Åsvegen. Han som var røkter på denne farmen var svært engasjert i motstandsgruppen her i Nannestad. Dette ble funnet av tyskerne ved razziaen. Reverøkteren, som het Karsten Nygård, ble arrestert først. Alle som kom i nærheten ble også tatt. Blant andre ble jeg tatt, og plassert med ansiktet inn mot veggen på huset på revegården. Det var ca. tredve stykker av oss. Vi sto der i flere timer. Så ble vi stablet opp på noen tyske lastebiler og kjørt til Gardermoen, hvor vi satt arrestert til utpå natta. Vi hadde med oss alle våpnene som ble funnet på revegården. Disse måtte vi lesse over på andre lastebiler. Så ble vi stablet opp på sammen bilene med tyske vakter både foran og bak på bilene.

Vi ble kjørt til Oslo til Viktoria Terrasse. Her måtte vi bære våpnene ned i kjelleren. Når vi var ferdig med det, ble jeg og en kamerat satt inn på hver vår celle. De andre ble jaget ut igjen og opp på lastebilene. Jeg trodde vi skulle bli værende der, men etter noen tid ble vi hentet opp og jaget ut på bilene hvor de andre satt. Langt på natt eller på morgenen kom vi fram. Vi hadde hele tiden sittet under tett presenning, så vi ante ikke hvor vi var. Det ble vi fort klar over når presenningen ble fjernet. Vi var på Grini. I fangeleiren.

Den første som møtte oss der var den beryktede Konse. Han var opplagt, selv om det var tidlig på morgenen. Vi fikk straks merke hvordan det var å være i tysk fangenskap. Det var ingen kjære mor. Det som var det aller verste, når vi ser bort fra maten, hvis vi kan kalle det for mat, så var det uvissheten om hva som skulle skje. Skulle vi bli sittende der for alltid, skulle vi bli sendt til Tyskland, eller hva? Dette var de tankene som lå der og gnisset bestandig.

Andre ting som var mye usikkert var at hvis det rømte en fange og forsvant, ble det skutt ti andre fanger. Disse ble bare utpekt og skutt med det samme. Det at en var i de tyske bødlers varetekt, uten å kunne gjøre det minste fra eller til, det var straffa. Det var jo ingen mening i hvordan tyskerne kunne finne på for å være sadister. Jeg husker godt førsteinntrykket. Vi ble plassert på en såkalt mottagelsesbrakke. Det kom stadig inn nye fanger. Vi hadde ligget to til tre timer, da banket det på glasset. Det var gamle fanger. De visste at vi som var nykommere ikke var så sultne som dem. Kanskje vi hadde en røyk. Så de kunne få et drag av pipa vår, eller et drag av en sigarett av himavla tobakk, reine rottegifta. De byttet bort litt potetskrell for tobakk. Potetskrell laget vi lompe av. Det var ikke å gå på supern og kjøpe. Etterpå måtte vi levere klærne våre og fikk fangeklær i stedet med nummer på. Jeg tror jeg fikk fange nummer 5707. Vi visste ikke hvor lenge vi ble der. Vi skjønnte jo at krigen var på hell og tyskerne var på vikende front. Hva ville tyskerne gjøre med oss? Det var det store spørsmålet.

Jeg satt på samme brakke som Otto Nilsen. Han var den store visedikter og platesanger sammen med sin søster Gerd. Vi som er eldre husker Gerd og Otto. Han var en gledesspreder også der. Jeg fikk være med i et kor på brakka vår, som han laget i stand og dirigerte. Det skulle være sang i jula. Det var jo en avveksling.

Den 20. Desember samme år skulle en del fanger få juleskjein som det hette. Blant disse var jeg. Jeg ble oppropt på oppstillingen om morgenen, sammen med de andre som fikk fri. Vi måtte levere fangedrakt og det vi hadde fått utlevert når vi kom, og så måtte vi hente våre pjalter som vi måtte levere da vi kom der. Så skulle vi stille i vakta i porten innen en time. Det var ingen vanskelighet. Vi trodde jo ikke dette var sant. Det var langt å gå fra Grini til Røa for å ta trikken, men det var bare gleden. Jeg syntes ikke jeg kom fort nok unna fangeleiren. Det var mye å fortelle fra fangenskapet, men det er jo fortalt av så mange før, så det lar jeg ligge.

Jeg forsto at jeg var i psykisk uorden i lang tid. Påkjenningen hadde tatt på mer enn som så.

Frigjøringen.

Utover våren 1945 forsto vi at tyskerne var på vikende front og at krigen måtte ta en ende snart. Jeg kan aldri glemme ettermiddagen 7.mai -45.

Det var ikke meldt i radio enda at tyskerne hadde kapitulert, men vi forsto det var like om hjørnet. Jeg sto i hagen hjemme på Melby og så utover bygda. Da begynte det å komme norske flagg opp. Det ene etter det andre. Så kom Arne Rønningen med flagg på bagasjebrettet og skulle til huset han hadde i Melbybyen for å sette opp flagg. Det glemmer jeg aldri. Jeg husker hvordan vær det var. Klokka var ca.

15.00. Etter 5 års plage av en fremmed makt, som bare gjorde det som var vondt, kunne en ikke la være å bli totalt forandret. En ble fylt med en glede som varte utover hele sommeren. Jeg kan ikke forklare det annerledes.

Vi som var i HS måtte møte straks i skogen. Jeg skulle møte i Ramstadvillan snarest mulig. Jeg kom ikke fram før det var mørkt om kvelden. Da var alt hytta full av glade soldater. Dagen etter skulle vi møte på Kløfta jernbanestasjon. Vi skulle overta vakta etter tyskerne. Da var vi de store gutta som jaget de tyske bandittene ut av huset, og overtok vakta. De tyske soldatene skjønnte ikke stort av dette. De kunne ikke tro at dette var sant. Det kom en befalingsmann, og ba oss fjerne oss fra stedet, ellers ville han bruke sin makt, men det var vi som hadde makta da. Det som fyller hjerte og sinn i et slikt øyeblikk, må bare oppleves. Det kan ikke forklares. Jeg så en plakat som var oppslått på en butikkdør på Karl Johans gate i Oslo en dag jeg var i byen. Plakaten lød: "Stengt på grunn av glede". Det kan vel ikke sies bedre om hva man følte. Det ble ikke gjort noen ting de første ukene. Folk festet hver dag på en pen måte. Ingen utskeielser så langt en kunne se. En dag kom Kronprins Olav fra England. Så var det 17.mai. Så kom Kong Haakon med kronprinsessa og prinsebarna. Det var noe til enhver tid. Gatene i Oslo var fulle av folk. Det var nesten ikke biler, annet enn noen busser og noen drosjer. Derfor var det fotgjengere over alt. Det var jo absolutt det beste også, mot at biler skulle legge beslag på gatene.

Foto: Inger Bjørndal Foss

Klipp fra Bygdespeilet:

Nr.1-1976

Flere fra Oslo til Nannestad enn motsatt!

I 1974 flyttet 35 menn og 41 kvinner fra Nannestad til Oslo. Motsatt flyttet det 47 menn og 54 kvinner fra Oslo til Nannestad. Dermed kan det slås fast at totalt var det 25 flere som flyttet til Nannestad enn herfra til Oslo. Skal vi ta dette som et tegn på at det skulle være populært å bo i vår kommune? Spørsmålet står åpent. Men tallene er riktige og de er utgitt av Oslo kommunes statistiske kontor.

Boligfeltet Prestmosen tar form, femten eneboliger ferdig til våren.

De første femten boligene på byggefeltet Prestmosen vil etter planene stå ferdig på vårparten. Flere tomter er klargjort for bygging, men selve takten i utbyggingen er fastsatt til å være femten boliger årlig.

Nr.2-1976

Fullføring av Preståsen IV og VII

Til opparbeidelse av diverse tekniske anlegg i Preståsen har formannskapet bevilget 450 000 kroner. Dette dreier seg om restarbeider i form av grøfter, ledninger og kummer i Preståsen IV for 40 000 kroner. Videre vil det bli bygd 390 meter veg og lagt 240 meter vann og kloakkgrøft i Preståsen VII. Dette vil komme på ca 410 000 kroner.

En fullføring av Ekornvegen som her er forutsatt, ansees meget viktig av trafikksikkerhetsmessige grunner. Preståsen byggeområde er nå delt i to adskilte felt. Dette er et søndre felt med adkomst over Bevervegen, og et nordre felt, som har adkomst over Minkvegen. Minkvegens tilslutning til fylkesvegen ved Fjellet skole er et meget trafikkfarlig kryss. Så snart Ekornvegen er ferdigbygd, vil forbindelsen i dette krysset kunne bli stengt.

19 tomter fordelt i Holkebylia

De første 19 tomtene er fordelt i Holkebylia. Disse vil ifølge kommuneingeniøren være byggeklare etter ferien. Når det gjelder priser på tomtene så er disse ikke helt klare enda.

For de 19 som har fått tildelt tomt er det en fordel å komme i gang dette året. Ikke minst av økonomiske grunner når en tenker på prisstigningen.

Kornmagasinet og Sparebanken

Av Bjarne Holter

Nannestad Sparebank er med sin virksomhet en direkte fortsettelse av Kornmagasinet som folk mener sto på Sandvang. Kornmagasinet var igjen en følge av harde tider i 17- 18 hundre årene. Da var det flere uår da kornet ikke ble modent, eller tørkeværet uteble så kornet ikke kom i hus. De hadde jo bare sol og vind å tørke med, så da disse uteble var resultatet matmangel. Nannestad fikk sitt kornmagasin allerede i 1813, bygslet tomt av prestegården ble egnet plass. Formålet var å sikre tilgang på såkorn først og fremst, men også matmjøl i den grad det var nødvendig.

Administrasjonen av magasinet var lagt til Kommunestyret, og det var betjent med en lønnet bestyrer. Magasinet ble ansett som komplett med et lager på 120 tønner bygg og 580 tønner havre. En tønne besto av 8 skjepper. O. Rustad var magasinbestyrer fram til 1830, da lensmann Poppe på Homble overtok som bestyrer. Hovedbygningen der brant i 1836, og hele arkivet for korn-magasinet ble tilintetgjort. Dette er mye av grunnen til at almenheten vet lite om kornmagasinet. Den nedbrente bygningen var i to etasjer, men ble bygget opp igjen i en etasje slik den står i dag.

Nå var denne ordningen med kornmagasinet en tungvint og kostbar ordning for kommunen og for de som måtte benytte seg av den, og det første opptaket til opprettelse av bank i Nannestad ble gjort i formannskapsmøte den 25. januar i 1845. Noe vedtak ble ikke gjort da det var en stor og vanskelig sak. Nytt opptak ble gjort i 1852, men heller ikke da ble flertallet stort nok. Først i tredje forsøk i 1857 ble følgende vedtak gjort: Prestegjeldets kornmagasin forandres til Sparebank.

Også denne gangen dro tiden ut før godkjenning, men nå visste kommunen hva den ville, og den 27. april i 1859 var banken et faktum. Lensmann Poppe ble valgt til kasserer og ble pålagt å holde kontor for banken i egen bolig og med kontordag 1. og 3. mandag i måneden. Poppe hadde vært lensmann i bygda siden 1829, og var en beholden mann. Han holdt på som kasserer til 1870 da han ble syk. G. Brustad overtok da som kasserer.

Et viktig spørsmål som måtte løses var bruken av kornbua. Flere ideer ble satt frem, men resultatet ble salg på auksjon. Tomta til magasinet falt tilbake til prestegården. For salgssummen pluss bevilling på kommune-

budsjettet, og et lån som byggekomiteen fikk fullmakt til å ta opp i Sparebanken, ble kommunehus bygd på bygslet tomt på prestegården der vegen deler seg, der hovedbygningen på Skivulstad en gang sto. Den 26. juli 1860 kunne Formannskapet holde sitt første møte i eget hus. Ved kassererskifte i 1870 flyttet også Banken inn i kommunehuset. Banken måtte vel ha kontor sentralt i bygda.

De rådende myndigheter måtte vel på et ganske tidlig tidspunkt innse at de hadde vært vel snau på arealet da de bygde sitt første kommunehus. Allerede i 1882-83 bygde de et nytt kommunehus på bygslet grunn av prestegården på Ihle-jordet, der det fremdeles står. Kommunehuset på Skivulstad, som i slutten av 1870-åra var reparert og bygget på en etasje, ble samtidig solgt som hovedbygning til doktor Bruun på Skivulstad.

Banken flyttet nå med inn i det nye kommunehuset. Også dette huset ble bygget i to trinn. Første trinn omfatter bygningen som ligger langs Engervegen med inngang fra syd. Dette var å regne som et rommelig hus da banken ikke disponerte noen del av huset til egen fordel. Bankekspedisjonen besto fremdeles av to mandager i måneden, så lokalene utenom disse dagene kunne disponeres til andre formål.

Til å begynne med betalte ikke banken fast husleie. Den bidro derimot med å bestride de til enhver tid forfaldene utgifter. I året 1902 bekostet banken innleggelse av telefon, og betalte hele årsabonnementet. Dette opplegget ble brukt av hele kommuneadministrasjonen, og av jordmor så lenge hun bodde der. Banken bevilget penger til komfyr på kjøkkenet til hjelp for økonomen. Den bekostet maling av alle gulvene, og satte opp gjerde omkring hele eiendommen. Banken sto dessuten for oppsettelse av et større uthus med stallplass til flere hester og nødvendige avtreder bestående nord for innkjøringen.

Imidlertid vokste den kommunale administrasjonen, og bankens virksomhet økte også etter hvert. Huset ble for lite, og i 1910 ble inngangspartiet mot nord bygget til slik vi ser huset i dag. Elektrisk strøm ble innlagt i 1916, der banken bekostet alt arbeidet og strømgift. Etter at banken siden 1912 hadde betalt noe varierende husleie, ble 1934 et vendepunkt, da kommunen forhøyet husleien betraktelig og mulig medvirket til at banken bestemte seg for å bygge eget hus. Det ble kjøpt tomt av prestegården, og bankgården var ferdig til innflytting 31. oktober 1938. Sommeren 1939 flyttet Inga og Karsten Kjøenstad inn som økonomer. I april 1944 ble banken rekvirert av tyskerne og forlangt

fraflyttet i løpet av tre dager. Banklokalet ble skånet fra fraflytting. I året 1954 ble det foretatt store ominnredninger da hvelvet ble utvidet og arkivbokser og nytt inventar anskaffet. Bankgården ble bygget av Granås og Sandaker.

Banken

Foto: Inger Bjørndal Foss

Bygdehus / Banken

Huset var opprinnelig lokale for Nannestad Sparebank, som ble etablert i 1859. Banken hadde hatt tilhold i kommunehuset, men bestemte seg etter hvert for å bygge eget hus. Det ble kjøpt jord fra Prestegården og bygget sto ferdig 31.oktober 1938. Huset ble bygget av Granås og Sandaker. Sommeren 1939 flyttet Inga og Karsten Kjønstad inn som økonomer.

I møte i Nannestad Formannskap 3.august 1936 har Banken bedt om å få flytte uthuset slik at "det kan danne en tunavslutning mot øst." Dette ble godkjent mot at de "bygger et ildfast hvelv i bankens lokale som kan gi plass til Kommunens arkiv. Banken bygger selv til vedskjul. Stallen og skjulet benyttes i fellesskap." Banken måtte selv bekoste "oparbeidning og planering av den nye del av gaardspladsen."

I april 1944 rekvirerte tyskerne banken og krevde fraflytting i løpet av tre dager. Selve banklokalet ble skånet fra fraflytting.

I 1954 ble det foretatt store ominnredninger. Hvelvet ble utvidet, og det ble anskaffet arkivbokser og nytt inventar. Nannestad Sparebank var en fortsettelse av Kornmagasinet som man tror sto på Sandvang. Nannestad fikk kornmagasin i 1813.

I 1983 flyttet Nannestad Sparebank inn i nye lokaler, og huset ble overtatt av A/L Bygdehuset. Det ble dermed søkt om bruksendring til Forsamlings- og Selskapslokale. I den forbindelse måtte det foretas en del endringer, også i forhold til brannforskriftene. I protokollen fra møte i Nannestad bygningsråd 15. desember 1983 står det at "nåværende hovedinngang mot syd skal nedlegges, og ny hovedadkomst skal anlegges via trapp til underetasjen på østfasaden. Nåværende hovedinngang vil bli adkomst til terrasse."

Videre står det: "Kjelleretasjen vil bli benyttet til peisestue, garderober og toaletter. 1. etasje vil inneholde stue, peisestue, anretnings-kjøkken og toalett for funksjonshemmede. I 2. etasje skal det etter planen ikke foretas forandringer. Mot nord skulle det bygges en rampe for funksjonshemmede." Planene ble godkjent av bygningsrådet mot at tiltak ble utført, bl.a. nødutganger, tennvernende kledning, branndører og markeringslys. Det ble bemerket at det meste av den "offentlige bruk av bygningen blir lagt til 1. etasje", og at det ville være "uforholdsmessig kostbart å gjøre hele bygningen tilgjengelig for funksjonshemmede."

Lokalet benyttes i dag av lag og foreninger som har møter der, og private som leier stedet til forskjellige sammenkomster.

Info samlet 2009, Unni Breen Vinge og Inger Bjørndal Foss

Medlemmenes kveld

Torsdag 23. februar var det medlemmenes kveld i historielaget, og alle hadde anledning til å komme med innspill om hva vi skal jobbe med og hvilke aktiviteter vi skal drive med. Det var en engasjert gjeng som var samlet, og praten gikk livlig. Det kom mange ideer og tips, og det ble

som vanlig i denne forsamlingen også tid til noen gode historier. Styret fikk en del å tenke igjennom, og hvis du ikke rakk møtet i kveld er det også lov å komme med gode forslag ved en annen anledning. En ekstra takk til Solveig i arrangementskomiteen for deilig hjemmebakst.

Tekst og foto: Inger Bjørndal Foss

Vev fra Løken, "Vetldørum" (Lille Dørum) i Vang, Hamar

På museet i Nannestad står det en stor vev. Den er gitt til museet av familien Myhrer i Holter. **Aasmund Myhrer** forteller dette om veven:

Veven har initialer i skjeslaget der årstallet 1779 er tydelig, men bokstavene er nærmest borte. Det er sannsynlig at den er laget til Marte Larsdatter Dørum, f. 1754, g. 1777 m. Pål Alsen Slæperud. Deres datterdatter Julie Marie Flisaker ble gift med Mechal Paulsen Løken. Hun tok veven med til Løken hvor hun brukte den flittig. Det ble sagt at hun brukte oppsopt rundt veven og vevde lommeterklær av som ei husmannskone gikk rundt og solgte. Om deres datter Paalla Mechaline brukte den er det ikke sagt noe om, men hun ble gift med Erik Haga i 1902 og døde etter 2 år i 1904. Da Paalla ble syk kom Pauline Øvergård til Løken for å hjelpe henne. Pauline var sønneatter til Julies søster Andrea Pauline.

To år etter Paalla døde giftet Pauline seg med Erik Haga og da deres barn vokste til ble veven tatt i bruk av døtrene. Anna Haga brukte den kanskje, men hun hadde stivt kne etter poliomyelitt, mens Julie Marie (Haga) Myhrer tradisjonen tro vevde utstyr til sine brødre og seg selv. Da de flyttet til Sole i Nannestad, på andre siden av vegen for kirka, ble veven med dit. Senere kom den tilbake til Løken hvor Eva Wiig Myhrer brukte den til litt veving og utstilling.

På bildene her ser vi Inger Holter Holmgrunn og Gunn Grøndahl ved veven. Foto: Svein Monsen

Lyngås

Lyngås ble bygd i 1931, og innviet romjula 1931.

Det meste av arbeidet ble gjort på dugnad, men Alf Myrhaug, Erik Nordmoen og Karl Fjellheim var fast for 60 øre i timen.

Huset ligger i Holter, langs Åsvegen, og er eid av Holter Arbeiderlag. Dette laget ble stiftet i 1904. Pådriver var redaktør M. Jul Halvorsen. Det første styret besto av sersjant Carl Kopperud, formann, Gulbrand Hoel, Kristian Eltonåsen, Kristian Trøgstadholtet og Gustav Bekkevar.

Det ble fort enighet om at de trengte et forsamlingslokale, og det ble holdt basarer og auksjoner av forskjellig slag. Medlemmer og andre ga det de kunne. Etter et møte på Trøgstadberget i 1912 stoppet innsamlingen midlertidig opp, men i 1921 kom den i gang igjen. Alf Myrhaug var formann. Da det var klart for bygging var summen kommet opp i 2700 ,- kroner.

Martin Knevelsrud ga tomt, og Kristian Lerberg tilbød tømmer. Det ble hugget på dugnad og kjørt til Ole Knevelsruds sag. Tegninger ble laget av formannen. Foreningen fikk lån på 6000, - i Folkets Hus fond. Det ble dannet en Folkets Hus-sammenslutning med Holter skog og landarbeiderforening, Holter AUL og Holter arbeiderforening.

Lyngås har også vært benyttet til bygdekino, og utleid til selskap av forskjellig slag, også til private fester, bryllup med mer.

Info samlet 2007, Unni Breen Vinge og Inger Bjørndal Foss Foto: IBF

Oppskjørtet atal varg

For et par år siden fikk jeg følgende spørsmål av en ung og nyinnflyttet Nannestad-beboer: Hva slags dyr er en **varg**? Det fikk meg til å tenke på en del ord som vi litt mer voksne kan, men som yngre generasjoner ikke har noe forhold til.

I Nannestad har vi flere steder navn vi forbinder med ulv, og her kan nevnes to av veiene i bygda: Vargvegen og Gråbeinstigen.

Nå brukes stort sett ordet ulv, men tidligere var for eksempel varg, gråbein og skrubb navn som ofte ble brukt. Disse ordene er nå på vei ut.

Oppskjørtet ja, det sier vi ikke så mye nå. Ordet brukes ofte for å beskrive en som er stresset eller travelt opptatt, men opprinnelsen til ordet er en mer praktisk grunn. Ordet stammer fra den tid da kvinnene brukte lange skjørt. Alle som har hatt på langt skjørt vet at det ikke er et plagg det er lett å løpe i. Når kvinnene hadde det travelt måtte de derfor hekte opp skjørtet litt så det ikke var i veien.

Et annet ord som blir mindre brukt nå er **atal**. Ordet er av norrøn opprinnelse og beskriver en som er både vrang og kranglete.

I Vavtrudnesmål står det:

Vavtrudne kvad:

Vindsval heiter

Vetter sin far,

men Svåsud er Sumars far.

Vindsvals far

var Vårsud kalla

atal er heile den ætt.

Tekst og foto: Inger Bjørndal Foss

Program for mai og juni 2023

Mandag 15. mai kl. 11.00 og kl. 18.30 Historiske glimt ved Bosse Tangen
Tema: Kåre Blakkisrud

Torsdag 25.mai kl.19.00 Medlemsmøte
Tema: Kulturvandring – Fra Gamlehjemmet til Stasjon

Lørdag 03.juni kl. 18 Skoklefall
Tradisjonell feiring på Sør-Kringler

Lørdag 10. og søndag 11. juni Nannestadfestivalen
Historielaget er til stede i Nannestad Bygdemuseum lørdag og søndag
Gammelbilkklubben har utstilling i museet.

Torsdag 22.juni kl.19.00 Medlemsmøte
Tema: Kulturvandring

Det kan bli endringer, følg med på vår hjemmeside og Facebook.

Hestehov

Foto: Inger Bjørndal Foss

Vil du støtte oss med din grasrotandel?

NANNESTAD HISTORIELAG

Org.nr. 918405542

Med vennlig hilsen
Nannestad Historielag
Berit Schei Hagen: Leder

Adr.: Holtervegen 26,
2034 Holter

beritsch.hagen@gmail.com